

Юринець Ю.Л., д.ю.н., доцент,
Мировська К.А., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНИ ЯК КОНСТИТУЦІЙНОЇ ДЕРЖАВИ

З моменту проголошення України незалежною державою відбувається процес розширення обсягу конституційно-правового регулювання, змінюється зміст норм та інститутів конституційного права і значними темпами з'являються нові.

В класичній науці конституційного права, що веде свій початок від середини ХІХ ст., під конституційною державою розуміється держава, в якій не тільки проголошується конституція, але й забезпечується її провідна роль як знаряддя державного управління.

Конституція України 1996 р. закріпила основні політико-правові параметри (конституційні характеристики) сучасної української держави.

Виходячи із сутності та змісту ряду конституційних положень, Україну проголошено: суверенною, незалежною, демократичною, соціальною і правовою державою.

Держава – це політико-територіальна суверенна організація політичної влади суспільства, що має спеціальний апарат управління та примусу, здатна за допомогою права робити свої веління загальнообов'язковими, здійснює керівництво й управління загальносуспільними справами і виступає як суб'єкт міжнародних відносин. Суверенітет є важливою ознакою держави і базовим елементом державотворення [1].

Спираючись на статтю 1 Конституції, Україна є правовою державою. Вперше ідея правової держави висвітлюється у статті 16 Декларації прав людини і громадянина 1789 року, в ній було записано: «Будь-яке суспільство, в якому не забезпечене користування правами і не проведено розподіл влади, не має Конституції» [2].

Забезпечення прав людини і громадянина, розподіл влади є основоположними ознаками правової держави. Така держава характеризується пануванням права, верховенством закону. Встановлюючи правові норми, держава сама зобов'язана їх дотримуватись, підтримувати правопорядок. В правовій державі норми права обов'язкові для державних структур в тій же мірі, що і для громадян.

Невід'ємною засадою конституційного ладу виступає така риса як суверенність. Суверенітет є необхідним атрибутом державної влади і гарантує у повному обсязі права і свободи громадян.

Виходячи з статті 6 Конституції України, державна влада здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову [3].

За допомогою цього принципу держава функціонує в правовому режимі, забезпечується збалансованість і рівновага, взаємний контроль у взаємовідносинах державних структур.

Важливою умовою функціонування правової держави є незалежний суд. Верховенство права, встановлене в статті 8 Конституції, передбачає, що суд є незалежним від будь якого впливу державних чи суспільних структур. Одним з основних завдань влади в умовах правової держави є дотримання і охорона прав і свобод людини і громадянина.

Соціальну ланку правової держави складає саморегульоване громадянське суспільство в якому невід'ємним елементом знаходиться людина і її різнобічні інтереси. Виходячи з цього, Конституція України закріплює, що права і свободи людини, їх гарантії встановлюють зміст і направленість діяльності держави.

Правова держава є і соціальною державою. Моральну її основу складають загальнолюдські принципи гуманізму, справедливості, рівності, свободи особистості, її честі і гідності. Ця сторона правової держави знайшла своє відображення в частині 1 статті 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [3].

Виходячи із конституційних норм та принципів Конституції України, що з формально-юридичного боку конституційними характеристиками України є визначення її суверенною національною державою, державою унітарною, демократичною державою з республіканською формою правління, а також державою світською. Відповідно в інших статтях Конституції України затверджено низку фундаментальних положень, спрямованих на деталізацію та розвиток перелічених конституційних характеристик української держави.

Література

1. Конституційне право України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1298010846866/pravo/harakteristika_ukrayini_konstitutsiyno_yi_derzhavi

2. Конституційна характеристика України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.just.gov.ua/content/434/>

3. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>